

Kan staten ta jobb och barn från anarkister?

Copwatch

2021-12-13

COPWATCH har granskat domslut från Arbetsdomstolen, och ansökningar om LVU (lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga), med kopplingar till våldsbejakande extremism. Syftet med granskningen är att redogöra för vilka juridiska förutsättningar som gäller för radikala kamrater i egenskap av lönearbetare och vårdnadshavare. Därutöver är syftet med granskningen att inspirera till den anarkistiska kampen mot staten. En kamp för att utöka vår frihet och krossa skitsamhället.

Undersökningsmaterialet består av två rapporter från Center mot våldsbejakande extremism (CVE).¹

Arbetsrätt för extremister

Mellan åren 1993-2019 behandlades 1611 st ärenden i Arbetsdomstolen. Ingenstans i dessa ärenden går det att finna explicita kopplingar till våldsbejakande extremism, som legitimerar repressiva åtgärder från arbetsköpare, som uppsägningar (vare sig anställdas åsikter, eller kopplingar till organisationer). CVE fann emellertid domslut som man menar kan vara vägledande för hur arbetsköpare bör agera i arbetsrättsliga frågor, i ärenden med kopplingar till våldsbejakande extremism (inte osannolikt att CVE vill hjälpa arbetsköpare göra sig av med ”våldsbejakande” arbetare). Inget av ärendena som CVE nämner i sin rapport handlar om så kallad ”våldsbejakande vänsterextremism”. Ärendena handlar uteslutande om ”högerextremism” och ”religiös extremism”.

Utifrån dagens juridiska förutsättningar, främst grundlagen, är det svårt för en arbetsköpare att avskeda, omplacera, säga upp en anställd, utifrån påstådda kopplingar till våldsbejakande extremism. I fallen som CVE rapporterar om är det andra orsaker som ligger till grund för att arbetsköparen kan agera arbetsrättsligt. Det handlar om anställda som begår brott, har samarbetssvårigheter, eller misshandlar sitt arbete. Regeringsformens grundläggande fri- och rättigheter (t ex yttrande- och demonstrationsfrihet) säkerställer således att en anställd i dagsläget kan ha så kallade ”våldsbejakande åsikter” på och utanför sin arbetsplats.

Socialrätt för stora och små extremister

Ansökningar om LVU ställs formellt till kommunens socialnämnd. Beslut fattas därefter av förvaltningsrätten, vars beslut sedan kan överklagas till kammarrätten. Majoriteten av ansökningarna i Sverige, med kopplingar till våldsbejakande extremism, handlar uteslutande om oro för barns och ungdomars beteende. Endast ett fåtal ansökningar handlar om oro för föräldrarnas bristande omsorg om barnet i hemmet.

Den främsta anledningen, i alla dessa ärenden, till ett omhändertagande, är föräldrarnas bristande omsorg.

Mellan åren 2012-2020 behandlades ett tiotal ansökningar om LVU med kopplingar till våldsbejakande extremism. Inget av domsluten som redogörs är prejudicerande (det vill säga att alla domar togs i lägre domstolsinstanser). Domsluten som CVE redogör för handlar om "högerextremism" och "våldsbejakande islamism". Inget domslut nämner "våldsbejakande vänsterextremism".

a) Föräldrar med bristande omsorg

När barn idag omhändertas av myndigheter, utifrån ansökningar om koppling till våldsbejakande extremism, beror det främst på generella brister i föräldrarnas omsorg ("missförhållanden i hemmet och brister i omsorgen", enligt 2 § LVU). Det beror alltså inte på föräldrarnas "våldsbejakande" åsikter. "Bristande omsorg" innebär att man anser att en förälder inte kan tillgodose barnets omvårdnad, vilket man menar kan skada barnet, hämma dess utveckling (psykiskt, fysiskt, socialt).

Som lagen är utformad, och används, idag är det inte en godtagbar anledning att omhänderta ditt barn på grund av att du har åsikter som staten menar är "våldsbejakande" (exempelvis att du är anarkist). Ett omhändertagande föregås istället av en period med allvarlig brist i barnets omsorg. Exempelvis att det sker våld, övergrepp i hemmet, eller att det finns brist på trygghet, mat och god hygien.

b) Barn med nedbrytande beteende

Barn som uppvisar våldsbejakande åsikter, och som överensstämmer med 3 § LVU ("socialt nedbrytande beteende"), kan omhändertas (exempelvis placeras i familjehem). Det innebär att "våldsbejakande" åsikter allena inte är en grund för omhändertagande. Det finns emellertid ansökningar som lett till domslut, med barn som har våldsbejakande åsikter. I dessa fall har barnet också uppvisat ett "socialt nedbrytande beteende", en formulering som innebär att barn, ungdomar, har åsikter som enligt staten avviker från grundläggande samhällsnormer, och att de agerar på ett sätt som riskerar påverka dess hälsa och mående negativt.

Slutsatser för vänsterextremister

På kort sikt. Staten skramlar idag med sina vapen, lagarna, för att skrämmas. Statsmakten har dock inte möjlighet att, utifrån lagen idag, avskeda dig, eller omhänderta dina barn, på grund av att du är anarkist.

På lång sikt. Om dagens utveckling, där staten demoniserar och jagar "våldsbejakare", fortsätter och intensifieras, är det inte osannolikt att staten kommer lyckas med att vrida åt lagar hårdare, och påverka normer, så det blir enklare att omhänderta ditt barn, avskeda dig, på grund av att du är anarkist.

Vi anarkister behöver därför utvidga existerande, och bygga nya, egna nätverk, utomparlamentariska samarbeten med andra revolutionära grupper, för vår

egen trygghet och säkerhet. Vi behöver fortsätta kampen mot staten, och dess förtryckande normer, på alla nivåer, med alla medel.

Angående arbetsrätt. Även om det inte går att avskeda anställda, med hjälp av juridiken, för att de har kopplingar till så kallad "våldsbejakande extremism", är det inte osannolikt att det ändå kan uppstå interna konflikter, påtryckningar på arbetsplatser, från arbetsköpare och medarbetare, i syfte att göra sig av med en anställd som anses ha kopplingar till "våldsbejakande" extremism. Exempelvis kan arbetsköparen försöka köpa ut en anställd. Eller att arbetsköparen avskedar en anställd, trots att det strider mot arbetsrätten. Sociala konsekvenser kan lätt bli stora (att någon blir utfrysad, mobbad), och en anställd kan därför själv välja att avsluta sin anställning. Denna problematik påvisar vikten av facklig organisering, att vi har kunskap om frågorna, samt har god sammanhållning arbetare emellan.

Idag finns varken juridisk grund för att omhänderta våra barn, eller att förvägra oss våra jobb. Med detta sagt kan socialtjänsten likväl starta en utredning som ifrågasätter ditt föräldraskap, och arbetsköparen kan försöka avskeda dig. Detta kan vara påfrestande upplevelser, även om det hittills inte inneburit att kamraters barn tvångsomhändertagits, eller kamrater fått sparken, på grund av sina "extrema" åsikter. "Vänsterextremism" är varken något som förekommer som skäl i domslut från Arbetsdomstolen, eller i ansökningarna om LVU. Utifrån detta finns egentligen ingen anledning att dölja, eller skämmas över, ens militans, som "vänsterextrem". Varken i egenskap av förälder eller som arbetare. Snarare finns det goda skäl att vara öppen med kollegor och mot andra föräldrar, om vad det faktiskt kan innebära att vara "vänsterextremist". Tyvärr är ett sådant agerande utmanande, och det är lättare sagt än gjort. Det sociala priset för att sticka ut är ofta högt. Likväl har du mycket att vinna på att visa hur ditt liv inte överensstämmer med statens missvisande stereotyper av "våldsbejakande vänsterextremist". Att du visar att radikal kritik av staten är rimlig och nödvändig. Att ditt sätt att leva blir ett alternativ till dagens repressiva, ohållbara och livsförnekande strukturer.

¹CVE – texter om: Arbetsrätt, LVU

Anarchist Archive

anarchist-archive.org · anarchist-archive@riseup.net